

Nollatoleranssi, media ja paikallisyhteisöllisyys

Garlandin mukaan (2001, 123) länsimaisissa hallintokulttuureissa ja organisaatioympäristöissä vahvistui 1970- ja 80-luvuilla käsitys siitä, että rikollisuuden kontrolli on osaltaan valtion perinteisten toimien ulottumattomissa. Ensinnäkin havaittiin, että järjestystä, turvallisuutta ja oikeudenmukaisuutta takaavilla instituutioilla ei ole riittävästi kapasiteettia eikä resursseja huolehtia "lain ja järjestyksen" tasapuolisesta toteutumisesta. Toiseksi alettiin uskoa siihen, että on monia rikollisuuteen liittyviä säätelymekanismeja, jotka toimivat suhteellisen itsenäisesti valtion perinteisen politiikan teon ulkopuolella.

Tarkastelen artikkelissa Tampereella toteutettua vuoden kestänyttä nollatoleranssiprojektia Aamulehden julkisuuden tuottamassa kontekstissa. Projekti kulki sloganin "Viideltä saunaan ja kuudelta putkaan" alla käynnistyen elokuussa vuonna 1999 ja päättyen vuotta myöhemmin heinäkuun lopulla vuonna 2000. Lähestyn projektia konstruktivistisesta näkökulmasta kysymällä, millaisia vastuullistamisen ja rankaisemisen tekniikoita ja ohjelmia Aamulehdessä projektille artikuloitiin, mikä niistä saavutti hallitsevan aseman paikallisjulkisuudessa ja miten ohjelmien ja tekniikoiden eri "versiot" artikuloituivat osaksi paikallistoimijoiden itseymmärrystä. Käytän analyysissä apunani positioning-teoriassa ja semiootissa sosiologiassa kehitettyjä analyysivälineitä. Analysoin Aamulehden lehtikirjoittelua nollatoleranssista merkityskamppailuna, jossa nollatoleranssin yhteisöllistä asemaa ja siihen osallistuvien toimijoiden sosiaalisia identiteettejä muokataan de- ja rekonstruoiden kategorioita, uudelleen suuntaamalla toiminnan tavoitteita ja manipuloiden samastusmekanismeja. Samalla katson nollatoleranssin ympärillä käydyn merkityskamppailun ilmentävän neuvottelua yhteisön moraalisen järjestyksen luonteesta.

Uudentyyppinen ymmärrys valtion "heikkoudesta" johti valtiollisten instituutioiden remonttiin sillä ohjenuoralta, että yhteisöille on annettava lisää painoarvoa rikollisuuden kontrollissa ja ehkäisyssä. Syntyi koko joukko yhteisöllisyyttä aktivoivia ohjelmia iskusanoilla *yhteisöllinen valvonta*, *yhteisöllinen rikoksantorjunta*, *yhteisöllinen oikeus* jne. (mt. suomennos JT). Ohjelmia yhdistäväksi piirteeksi Garland tunnistaa vastuullistamisen strategian eli "minuuden" kriminologian (a criminology of the self). Strategiaassa valtion instituutiot pyrkivät saamaan rikollisuuden riittävän säätelyn piiriin aktivoimalla yhteisön vapaaehtoisjärjestöjä, markkinatoimijoita ja kansalaisia yhteistyöhön julkisen sektorin kanssa rikollisuutta vastaan. Yhteistyön avainsanoiksi vakiintui sellaisia termejä

tai termiyhdistelmiä kuin *partneruus*, *julkinenelyksityinen liitto*, *hallintojen välinen yhteistyö*, *yhteisöjen aktivointi*, *aktiivisten kansalaisten luominen*, *turvallisuutta yhteistyöllä* jne. (mt. 124, suomennos JT).

Toisaalta 1980- ja 1990-luvuilla syntyi liikehdintää, jossa korostettiin sitä, että rikoksia tekevät on pantava kuriin kiristämällä rangaistuksia. Esimerkiksi sodassa huumeita vastaan tai sodassa pedofiilejä vastaan "pahuus" projisoitiin marginaaliryhmiin ja vaadittiin, että rikosten tekijöille on kostettava takaisin silmä silmästä,

hammas hampaasta. Samalla kiellettiin todelliset yhteiskunnalliset epäkohdat, rangaistusten realistiset vaikutukset kohteeseen ja hallinnon rajallisuus. Niiden sijaan suurelle yleisölle tarjottiin katarsiksen omaista tunnetta siitä, että valtio ja poliisi ovat suvereenia vallan käyttäjiä, jotka pystyvät tilanteessa kuin tilanteessa palauttamaan nopealla liikekannallepanolla lain ja järjestyksen: sulkemaan syylliset vankilaan ja rankaisemaan heitä. Tällaista strategiaa Garland (2001, 131–138) luonnehtii arkaaiseksi. Siinä kohde kategorisoidaan vieraaksi "toiseudeksi", uhkaksi, joka on kuritettava ulos keskuudestamme näyttävin toimenpitein. Garland lukee nollatoleranssi-projektit tämän strategian piiriin eli hän katsoo, että niissä toteutetaan "toiseuden" kriminologiaa (a criminology of the other).

Garlandin kuvaus rikosentorjunnan jakautumisesta kahteen kriminologiseen strategiaan tarjoaa lähtökohdan tälle artikkelille. Garland (2001, 110) väittää, että strategiat ovat tavallisesti toisilleen vastakkaisia tai jopa skitsofreenisesti ristiriitaisia. Tähän väittämään artikkelissa ei sitouduta. Nykyisten kontrollipoliittisten ohjelmien ei oleteta edustavan joko "toiseuden" politiikkaa tai "minuuden" politiikkaa vaan asia otetaan tutkittavaksi olettamalla, että niissä voi olla piirteitä molemmista. Kun "meitä" pyritään vastuullistamaan, tämä tapahtuu usein enemmän tai vähemmän piilevästi "toiseutta" vasten. Kun "toiseutta" puolestaan kuritetaan ja rangaistaan näyttävästi, vahvistetaan samanaikaisesti rajaa normaalin ja epänormaalin välillä eli "meille" konkretisoidaan, millaisista elämänarvoista meidän tulee yhdessä kantaa huolta ja vastuuta. Millaisia toteutumismuotoja vastuullistamis- ja kontrollipyrkimykset saavat, vaihtelee tapauskohtaisesti ja edellyttää kunkin ohjelman osalta yksityiskohtaista empiiristä analyysiä (vrt. Garland 2001, viii).

Yksityiskohtaisen empiirisen analyysin kohteena artikkelissa on Tampereella toteutettu vuoden kestänyt nollatoleranssiprojekti. Projekti kulki sloganin "Viideltä saunaan ja kuudelta putkaan" alla alkaen elokuussa vuonna 1999 ja päättyen vuotta myöhemmin heinäkuun lopulla vuonna 2000. Projektin alustaviksi tavoitteiksi asetettiin väkivallan, ilkivallan, päihteiden käytön ja häiritsevän käyttäytymisen vähentäminen kaupungin keskustassa, erityisesti perjantai- ja lauantai-iltoina ja -öinä. Samalla pyrittiin lisäämään ihmisten keskustassa kokemaa turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin (Korander & Soine-Rajanummi 2002). Projekti käynnistettiin yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa julkisen tilan käyttäytymishäiriöt olivat valtakunnallisissa ja paikallisissa medioissa problematisoituneet vakavaksi ongelmaksi (Törrönen 2001).

Tampereen nollatoleranssista on tehty kattava arviointitutkimus (Korander & Soine-Rajanummi 2002), jossa projektia on tutkittu poliisin näkökulmasta ky-

symällä, miten hyvin poliisi onnistui toiminnassaan saavuttamaan projektille asetetut tavoitteet ja kuinka projektin keskeiset toimijat ja toiminnan kohde projektin mielsivät. Tämän artikkelin näkökulma asettuu toisaalle: lähestyn projektia mediavetoisesti käyttämällä aineistona paikallisessa valtalehdessä *Aamulehdessä* ilmestyneitä nollatoleranssia käsitteleviä kirjoituksia. Kysyn, millaisia vastuullistamisen ja rankaisemisen tekniikoita ja ohjelmia *Aamulehdessä* projektille artikuloitiin, mikä niistä saavutti hallitsevan aseman paikallisjulkisuudessa ja miten ohjelmien ja tekniikoiden eri "versiot" artikuloituivat osaksi paikallistoimijoiden itseymmärrystä. Kontekstina on koko ajan *Aamulehden* julkisuus. Käytän analyysissä apunani positioning-teoriassa (Harré & Langenhove 1999) ja semioottisessa sosiologiassa (Sulkunen & Törrönen 1997; Törrönen 2000) kehitetyt analyysivälineitä.

Nollatoleranssi

Jock Young (1999, 124) tiivistää nollatoleranssin käsitteen sisältävän kuusi avainkomponenttia: 1) pyritään laskemaan sietokykyä rikollisuuteen ja poikkeavuuteen, 2) päämäärän saavuttamiseksi käytetään rankaisuvia ja joiltakin osin äärimäisiä keinoja, 3) uskotaan siihen, että voimme palata "kyläyhteisön" kaltaiseen yhteisöllisyyteen, jossa vallitsee kunnioitus, järjestys ja kohteliaisuus kanssaihmiä kohtaan, 4) oletetaan, että pienten "elämän laatua" heikentävien rikkeiden teon ja suurrikollisuuden välillä on jatkumo, 5) jolloin pieniin rikkeisiin on myös suhtauduttava vakavana sosiaalisena ongelmana: jos niihin ei puututa heti, ne johtavat eri teitä pitkin lopulta rikollisuuteen, 6) avainteksti, johon toistuvasti vedotaan, on Wilsonin ja Kellingin (1982) artikkeli "Rikotut ikkunat"¹.

Young esittää (1999, 130), että nollatoleranssin suosio maailmalla ilmentää nostalgiaa. Elämme myöhäismodernissa yhteiskunnassa, jossa yksilön suhde ammattiin, avioliittoon ja yhteisöön on ajautunut epävakaaaksi, alituisesti huolenpidon kohteeksi. Tällaisessa ontologisen epävarmuuden tilassa syntyy kysyntää toiminnalle, joka lupaa nopein toimin palauttaa yhteisöelämälle vakaat ja selväpiirteiset rajat ja pelisäännöt. Kaipuu selväpiirteisiin rajoihin ja kategorioihin on Youngin mielestä kuitenkin illusorista. Esimerkiksi nollatoleranssin tapauksessa usko rikollisuuden nopeaan eliminoimiseen perustuu kahteen harhaan, josta toista voidaan nimittää kosmeettiseksi ja toista sosiaalisuuden yksinkertaistamiseksi. Kosmeettinen harha syntyy uskosta siihen, että sosiaaliset ongelmat ovat poistettavissa pitämällä kaupunki siistinä; ikään kuin ongelmat voitaisiin paikantaa yksinomaan katujen turvallisuuteen ja kaupunkikuvaan eli näkyvissä olevan pinnan esteettisiin muotoihin ja sivuuttaa sosiaalinen rakenne ja sen tuottamat jännitteet. Sosiaalisuuden yksinkertaistaminen puolestaan syntyy uskosta yksinkertaiseen yhteyteen pienten rikkeiden ja vakavien rikosten välillä ja oletukseen siitä, että pienten rikosten eliminoiminen vaikuttaa kausaalisesti myös vakavien rikosten vähenemiseen.

Kritisoidessaan nollatoleranssin kannattajien käsityksiä harhaisiksi ja sosiaalisuutta yksinkertaistaviksi, Young ensinnäkin olettaa, että hänellä on pääsy näennäistodellisuuden taakse objektiiviseen totuuteen. Tässä tapauksessa Young asettaa oman teoriansa sosiaalisen rakenteen luonteesta ensisijaiseksi perustaksi, jota vasten hän tunnistaa vääristyneet käsitykset ja päättelyketjut. Tämä retorinen strategia on Perelmanin (1996, 142–154) mukaan ollut tieteen historiassa toistuva tapa oikeuttaa oma tieteellinen lähestymistapa (niin kuin se kulloinkin ymmärretään) muita lähestymistapoja tai tietomuotoja objektiivisemmaksi. Toi-

seksi Young olettaa, että nollatoleranssi ilmentää suhteellisen johdonmukaista, "kiinteää", ajallisesti ja paikallisesti muuttumattomana pysyvää ajattelutapaa.

Lähestyn artikkelissa nollatoleranssia konstruktionistisesta näkökulmasta. En pyri osoittamaan nollatoleranssia lumetoiminnaksi tai esimerkiksi hankkeeksi vaan tutkin, miten nollatoleranssi konstruoidaan ja artikuloidaan Aamulehden sivuilla osaksi Tampereen todellisuutta. Konstruktionistisesta näkökulmasta sama fyysinen paikka ja siinä toteutuva toiminta voivat eri aikoina ja eri vuorovaikutuskonteksteissa merkityksellistyä, sosiaalistua ja politisoitua eri tavoin. Esimerkiksi kaupungin keskusta julkisena tilana voi latautua osaksi monenlaisia sosiaalisia maailmoja, tapahtumakulkuja ja merkitysketjuja. Nollatoleranssi on vain yksi erityinen "asenne" monien muiden joukossa orientoitua julkiseen tilaan. Kaupungin keskusta julkisena tilana voidaan problematisoida keskustelujen ja toiminnan kohteeksi myös esimerkiksi liiaksi kaupallistuneena (mainosten syömänä), liiaksi liikennöitynä (autojen syömänä) tai liiaksi autioituneena (virastojen syömänä). Mikä problematisointi asioiden tilasta milloinkin vakautuu väliaikaisesti vallitsevaksi, on merkityskamppailujen tulosta ja vaatii toisilleen vastakkaisien ja ristiriitaisten intressien taivuttelua yhteisen näkökulman alle.

Nollatoleranssin erityyppiset sovellukset maailmalla osoittavat, että myös nollatoleranssi itsessään on jatkuvan uudelleenkonstruoinnin kohteena. Esimerkiksi Uuden vasemmiston tai "realistisen vasemmiston" (Tony Blair) kommunitaristisissa yhteisöprojekteissa nollatoleranssia ei ymmärretä yksinomaan kontrollipainotteisena ohjelmalla, kuten Garland tai Young nollatoleranssia käsittelevät, vaan pikemminkin "minuuden politiikan" yhtenä alastrategiana, jonka avulla yhteisön instituutioille ja jäsenille pyritään jakamaan uudenlaisia kompetensseja ja vastuita puuttua häiritsevään tai rajoja rikkovaan käyttäytymiseen (Melossi & Selmini 2000, 154). Nollatoleranssi on ollut myös suosittu komponentti Turvallinen kaupunki -kampanjoissa tai projekteissa (Safer Cities), joita on toteutettu eri puolella Eurooppaa. Kyseisissä hankkeissa julkisen tilan turvallisuutta on pyritty parantamaan monia eri tekniikoita samanaikaisesti soveltamalla eli ne ovat olleet eräänlaisia sateenvarjoprojekteja; sen lisäksi, että Turvallinen kaupunki -hankkeissa poliisi on jalkautettu keskustaan, projektin piirissä on tehty tutkimuksia kaupunkilaisten kaupunkipeloista, tehostettu moniammatillista yhteistyötä ja motivoitu julkista sektoria ja yksityistä sektoria toimimaan yhteisten yhteisöllisyyttä vahvistavien tavoitteiden puolesta (ma.).

Asemoimisteoria

Nykyisessä informaatioyhteiskunnassa medialla on merkityskamppailujen kannalta tärkeä rooli. Jos jokin "asenne" ja siihen kytkeytyvä toimintamuoto halutaan saada koko yhteisöä koskevaksi ja velvoittavaksi, on se artikuloitava yleisön tietoisuuteen sellaisella areenalla, jota mahdollisimman moni yhteisön jäsen seuraa. Tehtävä ei ole helppo, sillä nyky-yhteiskunnassa on tarjolla laaja repertuaari erilaisia subjektipositioita, joihin samastua tai joista erottautua. Kansalaiset elävät moninaisissa sosiaalisissa todellisuuksissa ja verkostoissa, jotka poikkeavat toisistaan rajoiltaan ja tiloiltaan ja synnyttävät eriäviä näkökulmia todellisuuteen (vrt. Vähämäki 2000). Näkökulmaerojen ylittäminen ja kanavoiminen yhteisöllisesti hallittavaan tilaan merkitsee sitä, että heterogeenisille pyrkimyksille on onnistuttava artikuloimaan yhteisesti tunnistettu kohde ja positio (toimintaohjelma), johon kiinnittymällä kansalaiset voivat kokea objektiin (päämäärään) kanavoitunutta yhteenkuuluvuutta. Lisäksi ohjelma on kyettävä perustelevaan julkisuu-

nessa siten, että keskeiset toimijat kykenevät kiinnittymään sen tarjoamiin subjektipositioihin.

Agenda setting -teoriassa uutisten, ajankohtaiskatsauksien, dokumentaaristen raporttien jne. katsotaan valikoivan polttavia kysymyksiä julkisuuteen ja suodattavan niistä erityistä informaatiota yleisön mielenkiinnon kohteeksi. Metaforisesti julkisuuden katsotaan tarjoavan yhteiskunnalliselle päätöksenteolle esityslistoja eli määrittävän, mistä aiheista kabineteissa, kokouksissa ja toreilla kannattaa keskustella ja millaisia näkökantoja huomioon ottaen. Tämän seurauksena osa yhteiskunnallisista ongelmista saa kohtuuttoman paljon yhteiskunnallista näkyvyyttä monien muiden kustannuksella (Cohen & Young 1981).

Esityslistoja ei tule ymmärtää jähmeinä yhteiskunnallista keskustelua ohjaavina rakenteina vaan konstruktioina, jotka itsessään ovat julkisten merkityskamppailujen kohteena. Julkisuus ei ainoastaan tarjoa kansalaisille ja päättäjille hallitsevia keskustelunaiheita ja tapoja ymmärtää todellisuutta vaan julkisuudessa myös käydään alituista merkityskamppailua vaihtoehtoisista esityslistoista. Esityslistatkin ovat jatkuvan uudelleenarvioinnin kohteena.

Agenda setting -teoriaa voidaan soveltaa sekä yleisjulkisuuden esityslistojen tutkimiseen että yksittäisten projektien saaman julkisuuden hahmottamiseen, kuten nollatoleranssin. Voidaan esimerkiksi kysyä, mitä aihepiirejä media nostaa esille nollatoleranssia käsitellessään, miten se nämä aihepiirit tematisoi ja millä tavoin prosessissa syntyvät ja liikkeessä olevat esityslistat mahdollisesti myötävaikuttavat tapahtumiin.

Agenda setting -teoria tarjoaa yleisen teoreettisen lähtökohdan lähestyä nollatoleranssia mediailmiönä. Se ei kuitenkaan tarjoa tarkempia analyysivälineitä eritellä, millaisia kategorioita, toimintajäsennyksiä ja näkökulmarakenteita käyttämällä nollatoleranssin yhteisöllisestä paikasta ja tehtävästä on käyty julkista merkityskamppailua. Näihin seikkoihin voidaan pureutua positioning- eli asemointiteorian avulla.

Positioning-teoriassa asemoimisesta erotetaan kaksi ulottuvuutta, josta toinen liittyy kohteen asemoimiseen ja toinen yleisön tai yhteisön asemoimiseen kohteeseen ja sen ympärillä tapahtuvaan toimintaan. *Kohteen asemoimista* Harré ja Langenhove (1999) kutsuvat *retorisiksi uudelleenkuvailuksi*, mikä yhtäältä ilmenee merkityskamppailuna luokituksista tai kategorioista (Törrönen 2000). Luokitusten avulla kohteelle määritellään kulttuurisesti havaittava ja koettava tila. Luokituskamppailuissa kohteeseen liitettyjä kulttuurisia kategorioita joiltakin osin puretaan ja joiltakin osin vahvistetaan sitä silmällä pitäen, että kohteeseen voitaisiin artikuloida "poispyyhittyjen" tilalle "uusia" kategoriakombinaatioita ja -määreitä. Usein tätä kohteen asemoimisen aspektia kuvataan Meidän ja Muiden arvojen välisenä taisteluna.

Kategoriamäärittelyjen ohella retorinen uudelleenkuvalu ilmenee merkitystaisteluna toimintatavasta ja sen oikeutuksesta, jolloin tekstissä käsitellään sellaisia asioita kuin kenen tulee toimia tavoitteen (sosiaalisen järjestyksen) puolesta. Miksi? Miten? Millaista tulevaisuutta varten? Tätä ulottuvuutta, jossa toiminnalle rakentuu "ohjelma", Harré ja Langenhove (1999) kutsuvat tarinalinjaksi (storyline). Tarinalinja sisältää tai implikoi tulinnan siitä, millä tavoin kohteen menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus pitäisi mieltää.

Kun *kohteen asemoinnissa* keskitytään erityiseen yhteisölliseen tilaan (kategoriat) ja toimintaa orientoivaan ajalliseen tapahtumaketjuun tai historiaan (tarinalinjat), *yleisön asemoimisessa* keskeistä on samastumismekanismien manipulointi. Samastumisen retorista manipulointia analysoitaessa on syytä kiinnittää huomiota muun muassa siihen, millaisiin näkökulmiin (ja sitä kautta kategorioihin, toimijoihin ja tarinalinjoihin) puhujat tai kertojat suostuttelevat yleisö(j)ään

identifioitumaan (Sulkunen & Törrönen 1997, 109–113). Kanavoimalla yleisön heterogeenisiä ja mahdollisesti toisilleen vastakkaisia näkökulmia yhteiseen perspektiiviin, kertojat pyrkivät vahvistamaan yleisön sitoutumista tekstin tarjoamiin tilannemääritelmiin ja toimintaohjelmiin, sekä vakuuttamaan yleisöä siitä, että kertojien viitoittama tie tarjoaa uskottavan ja käyttökelpoisen tavan suuntautua kohteeseen ja muokata sitä.

Tiivistetysti: (julkisessa) kommunikaatiossa puhujat tai kertojat asemoivat sekä kohdetta että yleisöä kohteeseen. Kohteen asemoiminen on merkityskamppailua kategorioista (merkityksistä) ja tarinalinjoista (toimintatavoista). Yleisön asemoiminen on taas taistelua samastumisista (identifikaatioista), jossa yleisön asemoiminen merkitsee aina myös itse puhujan tai kertojan positioitumista. Kun tarkastelutapaa sovelletaan nollatoleranssin käsittelyyn mediassa, aihetta voidaan lähestyä merkityskamppailuina, jossa nollatoleranssin ja siihen osallistuvien toimijoiden yhteisöllisiä asemia paikannetaan de- ja rekonstruoimalla kategorioita, uudelleen suuntaamalla tarinalinjoja ja manipuloimalla samastumismekanismeja. Jokainen muutos nollatoleranssin kategorisoinnissa, tarinalinjan viitoittamisessa tai samastumismekanismien säätelyssä myötävaikuttaa muutokseen nollatoleranssin yhteisöllisessä aika-, paikka-, toimija- ja näkökulmakoordinaatistossa. Samalla nollatoleranssin asemoiminen merkitsee paikallista neuvottelua yhteisön moraalisen järjestyksen luonteesta.

Nollatoleranssi Aamulehdessä: yleiskuva

Tampereella toteutettiin vuoden kestävä nollatoleranttinen kokeilu ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan”. Kokeilu alkoi 6.8.1999. Aamulehti tarjosi paikallisuutta hallitsevana maakuntalehtenä keskeisen areenan kokeilun asemoimiselle paikallisyhteisön tietoisuuteen toimintojen kohteeksi.

Kokosin Aamulehdessä ilmestyneen nollatoleranssikirjoittelun vuoden 2001 alussa Aamulehden sähköisestä arkistosta. Käytin aikajänteenä vuosia 1995–2000, sillä halusin jäljittää ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan” -kirjoittelun lisäksi myös sen, millä tavalla ja milloin nollatoleranssin käsite ilmaantui Aamulehden sivuille ja mitä nollatoleranssista kirjoitettiin projektin päätyttyä. Hakusanalla nollatoleranssi sain aineistoksi kaiken kaikkiaan 115 kirjoitusta. Vuosina 1995 ja 1996 ei nollatoleranssi vielä ollut käsitteellisenä ilmiönä olemassa Aamulehden luomissa maailmoissa. Nollatoleranssin käsite ilmaantui ensimmäistä kertaa lehden sivuille 17.10.1997 Sunnuntai-osastossa artikkelissa, jossa kommentoidaan Helsingin Tehtaankadun poliisisurmia. Tästä eteenpäin kirjoittelu oli melko satunnaista aina siihen saakka kunnes Tampereella ryhdyttiin valmistelemaan nollatoleranttista kokeilua.

Ennen kokeilun alkua Aamulehdessä julkaistiin 34 nollatoleranssia käsittelevää kirjoitusta ajanjaksolla 26.10.1997–5.8.1999. Kokeilun käynnistymisen lähes työssä kirjoittelu nollatoleranssista lisääntyi ja oli vilkasta ensimmäiset kaksi kuukautta projektin alkutaipaleella. Tämän jälkeen keskustelu nollatoleranssista pikku hiljaa laimeni ja muuttui puuskittaiseksi. Ajanjaksolla 6.8.1999–31.12.2000 Aamulehdessä julkaistiin 81 ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan” -hanketta tai nollatoleranssia eri tavoin kommentoivaa kirjoitusta.

Aineistosta voidaan tunnistaa neljä toisistaan erottuvaa ”asennetta” (positiota) asemoida nollatoleranssi ja asemoitua siihen. Taulukosta 1 näemme kirjoitusten positioittaisen esiintymisen Aamulehdessä kuukausittain laskettuna, loka-kuusta 1997 vuoden 2000 loppuun saakka.

Kirjoittajan mukaan nollatoleranssia voitaisiin soveltaa myös Suomessa, sillä turvattomuus ja rikollisuus kaupungin kaduilla ovat lisääntyneet (esim. poliisisurmat). Ongelmana on myös se, että poliisit kiinnittävät liikaa huomiota talousrikkoksiin. Kansalaiset puolestaan "eivät välitä tai uskalla puuttua lähiympäristönsä tapahtumiin" (ma.). Siksi tärkeää olisi edistää yhteisöllistä toimintaa, joka vahvistaa paikallisesti koettua turvallisuutta. Esimerkiksi muutamilla paikkakunnilla vanhemmat ovat ryhtyneet viikonloppuoina partioimaan kadulla, jotta nuorten humalakäyttäytyminen ei ryöstäytyisi käsistä.

Ote 2. Nollatoleranssia voidaan soveltaa Suomessa.

Tulokset ovat ymmärtääkseni olleet hyviä. Jos kaikki perheet eivät pysty asettamaan nuorille rajoja, yhteisö voi tehdä sen. Pieneen rikollisuuteen ja turvattuuteen puuttuminen ei välttämättä ehkäise vakavia rikoksia, mutta nollatoleranssi lähteekin siitä, että rikoksen vakavuutta ei määrää yksin raakuus, vaan myös yhteisölle koituvan vahingon suuruus. Jos ei uskalla kulkea kadulla ja busseissa tai jos ei voi asua ilman vartiointiliikkeen palveluja, haitta on liian suuri (AL 17.10.1997).

Näin muodoin nollatoleranssi otetaan Aamulehden julkisuudessa positiivisesti vastaan ja se kategorisoidaan koskemaan julkisen tilan turvallisuutta. Nollatoleranssi oikeutetaan käyttökelpoiseksi tavaksi tehdä julkisesta tilasta turvallinen viittaamalla New Yorkin kokemuksiin ja yhteisön tarpeisiin. Toiminnan päämääräksi osoitetaan turvattomuuden ja rikollisuuden poistaminen sekä nuorten kontrollointi. Keinoiksi puolestaan nimetään puuttuminen katujen ja liikenteen (pikku)rikkeisiin ja häiriökäyttäytymiseen tehovalvonnalla. Päätoimijaksi tunnustetaan poliisi mutta myös vanhempia motivoidaan talkoisiin. Samalla suurta yleisöä kritisoidaan välinpitämättömästä yhteisöasenteesta ja sitä taivutellaan toimimaan aktiivisemmin lähiympäristön turvallisuuden ja nuorten puolesta.

Garlandin teorian valossa nollatoleranssi kategorisoidaan Aamulehdessä aluksi kontrollivetoisesti: kirjoittaja esittää, että valvontaa (eli "toiseuden" kriminologiaan luettavia keinoja) on lisättävä. Mutta toisin kuin Garland väittää, "toiseuden" taltuttamista ei nähdä valtion voimannäytön paikkana (poliisivaltion vahvistamisena), vaan nollatoleranssi liitetään paikallisyhteisöllisyyttä vahvistavan strategian piiriin (minuuden kriminologian osatekijäksi).

Otteissa 1 ja 2 rakentuva nollatoleranssin asemointi Tampereen kontekstiin muodosti lähtökohdan positiiviselle positioinnille ja sen ympärille rakentuville toimintapyrkimyksille. Positiivisesta positioinnista kehkeytyy ajan myötä yksi Aamulehden nollatoleranssikeskustelua hallitsevista tarinalinjoista. Positiivisesti nollatoleranssiin asemoituvia lehtikirjoituksia ilmestyy vuoden 2000 loppuun mennessä Aamulehdessä kaiken kaikkiaan 47 (ks. taulukko 1).

Nollatoleranssia käsitellään Aamulehden sivuilla ensimmäiset neljätoista kulkautta melko kontrollivetoisena paikallisyhteisöllisyyden vahvistamisen keinona. Aamulehdessä ilmestyy joko New Yorkin mallia omivia nollatoleranssia positiivisesti asemoivia lehtikirjoituksia tai sitten kirjoituksia, joissa nollatoleranssia ehdotetaan sovellettavaksi uusiin sosiaalisen elämän alueisiin (= nollatoleranssia laajentava positiointi, ks. taulukko 1). Nollatoleranssia ehdotetaan laajennettavaksi muun muassa seuraaville elämänalueille: seksuaalirikoksiin (30.10.1997, kotimaa), Tukholman lähiössä poikien kurinpalautukseen (10.6.1998, ulkomaat), alaikäisten tupakoinnin täyskieltoon (3.7.1998, pääsivu), kaikenlaiseen fanatismiin poistamiseen rahan, vallan, uskonnon, politiikan ja kulttuurin piireistä (AL 20.9.1998, mielipide).

Näissä nollatoleranssin positioinneissa argumentoidaan katupartioinnin yhteydestä tuttua yhteiskunnallista kontrollia muille elämänalueille, ja joihinkin näistä positioinneista sisältyy suvaitsemattomuutta erilaisuutta kohtaan (vrt. Giddens 1994, 100, 190). Kirjoituksissa ei kuitenkaan vaadita lisää toimintavaltuuksia poliisille, kuten Garlandin (2001, 187) mukaan on tavallista nollatoleranssin kontekstissa, vaan niissä kontrollia harjoittaviksi päätoimijoiksi motivoidaan poliisin lisäksi opettajia, vanhempia ja lainsäätäjiä. Myöhemmissä nollatoleranssia laajentavissa kirjoituksissa ilmenee sama pyrkimys: kontrollin välikäsiksi motivoidaan julkisen sektorin toimijoiden lisäksi kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin toimijoita.

Nollatoleranssia laajentavat asemoitumiset eivät tässä vaiheessa horjuta nollatoleranssin positiivista positiointia julkisen tilan turvallisuutta palauttavaksi ohjelmaksi. Ne pikemminkin vahvistavat sitä. Otteissa 1 ja 2 rakentuva nollatoleranssin positiointi Tampereen todellisuuteen säilyttää asemansa aina apulaispoliisipäällikkö Sarjaseen kritiikkiin saakka 31.12. 1998. Tuolloin Aamulehdessä ilmestyy kaksi nollatoleranssia kritisovaa lehtikirjoitusta otsikoilla "Suvaitsematon kaupunki ei ole turvallinen kaupunki" ja "Nollatoleranssille uusi sisältö, joka vastaa Tampereen todellisuutta". Ne perustuvat Tampereen apulaispoliisipäällikkö Ari Sarjaseen haastatteluihin.

"Suvaitsematon kaupunki ei ole turvallinen kaupunki" kirjoituksessa Sarjaseen kritisoi maailmalla leviävää nollatoleranssin nimellä kulkevaa newyorkilaista menestystarinaa ja pitää sitä liian enemmistöehtoisena, rankaisukeskeisenä ja suvaitsemattomana tapana hoitaa julkisen tilan ongelmia. Sarjaseen katsoo, että positiivinen mielikuva New Yorkin kampanjan tehokkuudesta perustuu poliisin itsensä levittämään kyseenalaiseen tietoon, joka ei ole tieteellisesti kestävä. Lisäksi kampanjassa poliisille annetaan liian keskeinen rooli.

Ote 3. Sarjaseen New York -mallin kritiikki.

Sarjaseen mukaan [...] Rikollisuuden syyt ja torjumiskeinot täytyy nähdä yhteiskunnallisissa yhteyksissään. New Yorkissa poliisivoimat saivat nollatoleranssin nimissä 10 000 lisäpoliisia ja kansan enemmistön tuen taakseen. – Kun enemmistön ehdoilla laadittuja normeja tehostetaan rangaistuksin, se ohjautuu vähemmistöjä vastaan, Sarjaseen väittää. Kampanjan hampaisiin joutuivat lähinnä etniset ryhmät ja nuoriso. Kolme rikosta ja linnaan -periaate kasvatti vankipopulaatiota huimasti, ja lähes kolme neljäsosaa vangeista on mustia. – Tampereella on vähemmän etnisiä vähemmistöjä, mutta täällä on nuoriso. Se on aina ollut hyvä vihollinen: sillä ei ole poliittista vaikutusvaltaa ja sen niskaan voi kaataa mitä tahansa. Tampereen ja New Yorkin suurin ero on Sarjaseen mielestä se, että täällä sosiaalinen suojaverkko on edelleen amerikkalaiseen verrattuna loistava. – Meillä poliisi hoitaa niitä, jotka on tulleet verkon läpi. New Yorkissa syrjäytyminen on niin massiivista, että katuja on aivan pakko siivota eri tyyliin (AL 31.12.1998, Moro).

Kyseisestä lehtikirjoituksista kokonaisuudessaan selviää, että Sarjaseen kannattaa moniarvoista yhteiskuntaa. Hän pelkää, että nykyinen elämänmuoto on kovenemassa, minkä vuoksi yksinkertaisia rankaisuja suositaan: esimerkiksi vanhemmille vaikutusvaltaisille ihmisille syntyy nykytilanteessa halu säilyttää kaupunki puhtaana, äänettömänä ja superturvallisena. Sarjaseen kehuu nykynuoria lainkuuliaisiksi mutta ilmaisee, että vanhemmat eivät ole laman keskellä jaksaneet hoitaa vanhemmuuttaan, jolloin nuorilta puuttuu mielekkäät rajat ja he kapinoivat.

On tärkeää panna merkille, että Sarjanen ei kritisoi nollatoleranssia torjuvassa hengessä estääkseen sen saapumisen Suomeen vaan pikemminkin päinvastoin. Molemmissa lehtikirjoituksissa näyttävästi kerrotaan, että Tampereella poliisi aikoo aloittaa nollatoleranttisen kokeilun seuraavan vuoden keväänä. Artikkelissa "Suvaitsematon kaupunki ei ole turvallinen kaupunki" Sarjanen kytkee irti Tampereella suoritettavan kokeilun newyorkilaisesta ihanteesta ja purkaa nollatoleranssilta kontrollileimaa. Artikkelissa "Nollatoleranssille uusi sisältö, joka vastaa Tampereen todellisuutta" Sarjanen puolestaan "täyttää" nollatoleranssin uudella sisällöllä. Artikkelissa kuvataan kuinka Sarjanen, tutkittuaan nollatoleranssin eri sovellukset maailmalla, päätyy lopulta pitämään ruotsalaista Eskilstunan mallia ihanteena. Jos New Yorkin mallissa oli huonoa se, että poliisi painoi kentällä täydellä teholla "läpi vuorokauden koko kaupungissa", niin Eskilstunassa poliisin toiminta kohdentui "ajallisesti ja paikallisesti kaupungin keskustaan, viikonlopun iltoihin ja öihin". Kun New Yorkissa rangaistiin "kaikesta mahdollisesta", Eskilstunassa keskityttiin ennalta määriteltyihin rikostyyppisiin, joita olivat "väkivalta, viinahäiriköinti, uhkaava käyttäytyminen ja vahingonteot". Lisäksi Eskilstunassa poliisi teki yhteistyötä nuorisotyön, vapaaehtoisjärjestöjen, kiinteistöjen omistajien, ravintoloiden henkilökunnan ja nuorten vanhempien kanssa.

Ote 4. Nollatoleranssille uusi sisältö.

Esimerkiksi alle 16-vuotiaita kiellettiin kokonaan keskustassa norkoilu ilman pätevää syytä kello 24 jälkeen. Jos lapsia kuitenkin löytyi, poliisi soitti vanhemmille. Jos hakijaa ei tullut, poliisi vei lapsen kotiin, ja jos tämä ei ollut mahdollista, lapsi vietiin sosiaaliviranomaisten huomaan. Tampereella on siis päätetty astua Eskilstunan viitoittamalle tielle. Käytännössä tämä tarkoittaa ainakin poliisin läsnäoloa nuorison ja nuorten aikuisten viikonloppuhumussa Hämpillä [= keskustan pääkatu] ja sen ympäristössä. Sarjanen lupaa läsnäolon lisäksi ohjeita, neuvoja ja – jos ne eivät tehoa – rangaistuksia (AL 31.12.1998, Moro).

Sarjaseen julkisuudessa tekemä nollatoleranssin kriittinen positiointi ja uudelleen kuvailu vaikuttaa merkittäväällä tavalla seuraavana vuonna aloitettavan "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" hankkeen yhteisöllisen paikan muotoutumiseen (kategoriat), toiminnan tavoitteiden määräytymiseen (tarinalinja) ja siihen tapaan, jolla yleisöä suostutellaan (identifikaatio) projektille myönteiseen perspektiiviin. Sarjaseen kritiikki horjuttaa nollatoleranssin positiivisen asemoiminnan uudelle kurssille, synnyttää prosessin, jossa nollatoleranssia ryhdytään positiomaan New Yorkin mallista Eskilstunan malliin. Keväällä ja kesällä 1999 Sarjaseen harjoittama nollatoleranssin retorinen uudelleenaseointi ja uudelleenkuvailu siirtyy osaksi nollatoleranssin positiivista aseointia. Keväällä ja kesällä 1999 syntyy myös uusi itsellinen ja riippumaton kategoria Tampere-malli, jolle puolestaan haetaan oikeutusta tieteellisellä keskustatutkimuksella: "Keskustatutkimuksen taustalla ovat poliisiammattikorkeakoulu, oikeusministeriön rikostorjunnan neuvottelukunta ja Tampereen kaupunki. Kysely lähetetään 2000:lle 19–69 -vuotiaalle tamperelaiselle" (7.7.1999, kotimaa). Myös Aamulehti antaa aplodeja Tampere-mallille ja pitää hyvänä lähtökohtana nollatoleranttisen toiminnan pohjaamista kansalaisten toiveille: "On paikallaan kuunnella kansalaisten mielipiteitä jo etukäteen" (8.7.1999, pääsivu).

Sarjaseen refleksiivinen ja tieteeseen vetoava nollatoleranssin uudelleen positiointi ei kuitenkaan toteutunut kaikilta osin. Vaikka Sarjaseen pyrki refleksiivisesti positiomaan Tampereella aloitettavan nollatoleranssin projektiksi, joka kohdistuu kaikenlaisen väkivallan, viinahäiriköinnin, uhkaavan käyttäytymisen ja va-

hingontekojen poistamiseen julkisesta tilasta (ote 4), liukuu toiminnan kohteeksi kirjoituksessa jos toisessa nuoriso, ja sitä kautta kodit ja vanhemmuus. (Myös oteessa 4 tällaista liukumista on havaittavissa²). Kesällä ylikomisario Matti Sippola kertoo, että "Tampereella aiotaan puuttua tiukasti varsinkin nuorten juopotteeluun. [...] Tarkoitus on nyt siistiä katukuvaa ja parantaa yleistä järjestystä ja viihtyisyyttä" (1.6.1999, Tampere & kaupunki). Yleisönosastolla kokouksen kansanedustaja Marja Tiura argumentoi, että nollatoleranssi "on mielekäs keino palauttaa nuori oikealle polulle. Nollatoleranssin vallitessa nuori saa heti vastata toimistaan ja joutuu heti sovittamaan toimintansa ja kantamaan vastuun teoistaan" (19.6.1999). Myös opettaja Liisa Löyttyniemi tulkitsee projektin kohdistuvan nuoriin, koteihin ja vanhempiin: "On todella järkyttävää, että yhteiskunnan on näin voimakkaalla toimenpiteellä [nollatoleranssilla] herätettävä kodit tuntemaan vastuuta nuoristaan" (29.7.1999, mielipide).

Nollatoleranssin kontrollitoimien liukuminen toistuvasti nuoriin herättää kesällä 1999 myös koko projektin mielekkyyden kyseenalaistavan kannanoton. Tampereen demarinuorten puheenjohtaja Jarmo Ainasoja kritisoi Marja Tiuraa ja nollatoleranssin kannattajia (joihin lukeutuu myös Tampereen kaupunki) siitä, että he keskittyvät ongelmien seurauksiin, eivätkä huomioi niiden syitä.

Ote 5. Tampereella on tarjota pamppua, muttei porkkanaa.

Tampere osoittaa nollatoleranssillaan, että sillä on tarjota pamppua, muttei porkkanaa. Se, että osa nuoristamme huojuu humalassa kaupungilla, on oire, ei itse sairaus. Meidän olisi tarjottava heille mahdollisuus harrastaa iltaisin muuta kuin juopottelua. Missä ovat nuorisotilat keskustassa, missä alle 18-vuotiaiden diskot, missä alle 18-vuotiaiden iltatapahtumat yms.? [...] välttäminen alkaa siitä, että katsomme avoimin silmin niitä syitä, miksi osa nuorista oirehtii epäsovinnaisella tavalla. Pelkät kiellot ja rajoitukset eivät toimi, vaan on pureuttava myös ongelman ytimeen (22.6.1999, mielipide).

Projektin kyseenalaistaminen ei tässä vaiheessa kuitenkaan saa vastakaikua. Kesällä 1999 alkaa käydä entistä selvemäksi, että nollatoleranssi halutaan Tampere-mallin johdossa ymmärtää kontrollipyrkimysten sijasta vastuullistamisstrategiana, joka yhdistää julkisen sektorin, markkinat ja kansalaiset yhteiseen yhteisöllistä hyvää vahvistavaan toimintaan (vrt. Garland 2001, 124–127). Heinäkuun lopulla 1999 aivan nollatoleranssin aloittamisen kynnyksellä nollatoleranssin kerrotaan olevan kaupungin ja kansalaisten intressien ohella myös elinkeinoelämän intressien mukainen projekti: "Tampereen kaupungin keskustajohtaja Mikko Närhi on iloinen poliisien ja muiden tahojen, kuten Elinkeinokeskuksen, yhteistyöstä. – Nollatoleranssi, keskustan turvallisuuskysely sekä Centre-hanke keskustan viihtyisyyden lisäämiseksi nivoutuvat kaikki tiiviisti yhteen, Närhi uskoo. Kaupungin keskusta ei voi olla viihtyisä, jollei järjestyshäiriöitä saada kuriin. Siisti ja turvallinen keskusta on elinkeinomarkkinoille tärkeä, ja tähän tavoitteeseen päästään nollatoleranssin kautta. Tiukka kuri lisää paitsi kaupunkilaisten turvaa, myös viihtyisyyttä ja elinkeinoelämän vilkkautta" (29.7.1999, Moro). Lisäksi Tampereella toteutettavalla nollatoleranssi-kokeilulla katsotaan olevan koko maata koskevaa esimerkkiarvoa: "Hanke on Tampereen poliisin kunnianhimoinen tavoite luoda koko maahan soveltuva toimintamalli vähentämään katuväkivaltaa ja sen uhkaa" (4.8.1999, Tampere & naapurit).

Nollatoleranssin asemointi hankkeen käynnistymisen jälkeen

Nollatoleranssia saateltiin Aamulehden sivuilla toiminnan asteelle hyvin positiivisin odotuksin. Kolmestakymmenestä neljästä ennen "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen aloittamista kirjoitetussa kirjoituksessa kahdessakymmenessä nollatoleranssi asemointiin positiiviseksi katukontrollin välineeksi. **Positiivisista asemoinneista** 9 tapahtui pääsivulla tai etusivulla, mielipideosastolla 4, Tampere & kaupunki osastolla 2, Moro-liitteessä 2, Sunnuntaisivuilla 1, Kotimaa-aukeamalla 1 ja Tänään osastolla 1. Myös itse "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" hankkeen pääarkkitehti apulaispoliisipäällikkö Ari Sarjasen kriittiset kannanotot saivat paljon palstatilaa Aamulehden keskeisillä osastoilla. **Kriittistä positiota** edustavia kirjoituksia julkaistiin Aamulehdessä 5 ennen kokeilun alkua. Nollatoleranssia **laajentavia**, sitä uusiin konteksteihin ehdottavia asemointeja tapahtui puolestaan 6 (2 pääsivulla).

Kaikkissa näissä kolmessa asemoitumisessa hyväksyttiin nollatoleranssi toimintamuotona mutta erimielisyyksiä syntyi siitä, mikä toiminnan yhteisöllinen paikka ja tehtävä tulisi olla. Neljäs, nollatoleranssia kyseenalaistava ja sitä alas ajava "asenne" jäi ennen kokeilun alkua muiden asemoitumisten varjoon. Ennen nollatoleranttista kokeilua Aamulehdessä ilmestyi vain 3 nollatoleranssia **kyseenalaistavaa positiota**³ edustavaa kirjoitusta (TV & Radio osastolla, ylänurkassa ja mielipidesivuilla (ote 5 edellä) yksi kussakin. (Ks. taulukko 1)

Tilanne muuttuu "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" hankkeen käynnistyttyä perjantaina 6.8.1999. Melko pian aloittamisen jälkeen nollatoleranttinen toiminta kyseenalaistetaan useassa kirjoituksessa (ks. taulukko 1). Projekti kyseenalaistetaan ensinnäkin siksi, että nollatoleranssi näyttää aiheuttavan ei-aiottuja seurauksia: "Nollatoleranssi ja supervalvonta eivät aja nuorisoa vain laita-kaupungille ja leikkipuistoihin juhlimaan. Nyt Hämpiltä on siirrytty pari korttelia suuntaan tai toiseen kerrostalojen pihuille. Ei kiva" (2.9.1999, Moro); "Tampereella on kuukauden verran viikonvaihteisin rauhoitettu keskustaa. Ongelmat ovat paenneet lähiöihin ja poliisi sinne perässä. Toinen kuukausi vielä nollatoleranssia, niin Tampereella ei ole enää ongelmaa. Ylijärvellä, Kangasalla, Lempäälässä ja Pirkkalassa sen sijaan on" (4.9.1999, pääsivu). Tällaiset kannanotot kyseenalaistivat nollatoleranssille julkilausuttua tarinalinjaa: ne pyrkivät osoittamaan, että nollatoleranssi on toimintamuotona illusorista ja johtaa ei-aiottuihin seurauksiin.

Toiseksi projekti kyseenalaistetaan poliisin kenttätyöskentelyssä havaittujen puutteiden takia. Nuoret kuvaavat mielipidesivuilla omakohtaisia kokemuksia poliisin epäoikeudenmukaisesta, mielivaltaisesta ja moraalittomasta toiminnasta kentällä (13.8.1999, 21.8.1999, 4.9.1999) ja horjuttavat siten nollatoleranssin päätoimijan, poliisin, toimintakykyä ja motiiveja. Yksi nuorista epäilee poliisin motiiveja kysymällä, että "Liekö katsottu liikaa Hollywood-leffoja?" (4.9.1999).

Kolmanneksi projekti kyseenalaistetaan siksi, että se ei puutu varsinaisiin ongelmiin (ote 5 edustaa tätä kyseenalaistamisen muotoa). Esimerkiksi kymmenen päivää "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen aloittamisen jälkeen Jyrki Lehtola kirjoittaa sunnuntain lehdessä (15.8.1999), että "Pohjimmiltaan nollatoleranssi tarkoittaa sitä, että kun maailman muuttumista ei enää haluta ymmärtää, sitä ei yksinkertaisesti tarvitse sietää". Lehtolan mukaan nollatoleranttinen toiminta on tekemässä kaupungista "isokokoista nukkumalähiötä".

Ote 6. Tampereesta nukkumalähiö.

Viime viikonloppu oli kertomus kaupungista, joka on valmis jäämään menneisyyteen. Koska Tampereella vain nuoret häiritsevät pikkukaupungin itsetyytyväistä rauhaa, Tampereen nollatoleranssi suunnattiin nuoria vastaan. Poliisit mobilisoitiin kaduille siksi, että nuorisoo harrastaa sitä, mitä nuorisoo on aina harrastanut: hauskan pitämistä, rajojen ylittämistä, typerheimistä. Pienessä suomalaisessa kaupungissa pelätään niin paljon muutamaa 15–18-vuotiasta, että heitä vastaan käytiin New Yorkin aseina (15.8.1999).

Lehtolan täystymäykseen ja nuorten poliisisyytöksiin ei suoranaisesti vastata. Sen sijaan argumenttiin toiminnan ei-aiotuista seurauksista vastataan muun muassa vasta-argumentoimalla, että lähiössä ”sosiaalinen huolenpito on ympäristön tunnettuuden takia tehokkaampi kuin keskustassa, jossa voi piiloutua massaan” (9.9. 1999, pääsivu). Toisaalta poliisi muuttaa toimintastrategiaansa ja jalkauttaa joukkojaan myös lähiöihin. Komisario Tauno Pollarin mukaan poliisi jalkautui lähiöihin asukkaiden valitusten johdosta: ”Nuoret kokoontuvat nyt lähiöissä koulujen pihuille ja puistoihin [...] – Valituksia on tullut esimerkiksi Kaukajärven alueelta ja lännessä Tesoman suunnalta. Pollarin mielestä lähiövalvonta ei merkittävästi syö voimia keskustan valvonnalta. – Lähiövalvonnan painopiste on alkuillassa, keskustavalvonnan aika on yöllä” (5.9.1999, kotimaa).

Marraskuussa 1999 projektin kyseenalaistuksista kolhiintunut julkinen mielikuva pääsee osaltaan eheytyämään suotuisilla tutkimustuloksilla: ”Poliisin aiempaa herkempi puuttuminen pikkurikkomuksiin sekä tehostettu jalkapartiointi kaupungin keskustassa saavat hyväksynnän 81 prosentilta tamperelaisista. 77 prosenttia on tyytyväisiä Tampereen poliisin toimintaan” (12.11. 1999, etusivu). Kansalaisten myönteisen vastaanoton johdosta: ”Sarjanen ehdottaa, että Tampereella kokeiltaisiin kesäisin Hollannin ja Tukholman mallin mukaisia siviilipukuisia vartijoita eli kaupunkivahteja. – Työllistetyt, palkatut tai vapaaehtoiset vahdit voisivat puuttua kaikenlaiseen pikkusälään eri puolilla kaupunkia” (12.11. 1999, Tampere & naapurit). Myös tutkijat pääsevät avoimesti määrittelemään ongelmaa ja asemoimaan toiminnan luonnetta: ”Timo Korander [Poliisiammattikorkeakoulun tutkija] löytää vastaustuloksista myös vanhemmuuden ja aikuisuuden inflaation. – Vanhemmat ovat hukanneet kasvatusvastuunsa. Kotien pitäisi ottaa huomattavasti nykyistä enemmän vastuuta kasvatuksesta” (ma.).

Kuukautta myöhemmin joulukuussa tutkimustuloksiin palataan kriittisemmin äänensävyin. Tutkija Korander (12.12.1999, sunnuntai) esittää olevansa huolestunut siitä, että kansalaiset antavat nollatoleranssille hyvät pisteet, vaativat tehokkaampaa valvontaa ja kovempia rangaistuksia rikollisille. ”Kun erilaista valvontaa halutaan lisätä, uhkaa yhteiskuntaa silloin Koranderin lanseeraaman termin mukaan poliisisoituminen. – Silloin yhteiskunnan sosiaalisia ongelmia halutaan arvomaailmojen muuttumisen takia ratkoa lähinnä poliisin, lain ja järjestyksen avulla. Koranderin mukaan näin ei enää haluta puuttua rikollisuuden klassisiin syihin: syrjäytymiseen, työttömyyteen, yhteiskunnan rankkaan polarisoitumiseen” (vrt. Youngin teesit kosmeettisesta harhasta ja sosiaalisen yksinkertaistamisesta). Koranderin kritiikki kohdistuu suoraan kansalaisten kontrolliuskoon ja epäsuorasti nollatoleranssihankkeeseen.

Samassa sunnuntainumerossa myös Sarjanen uudelleenpositioi suhdettaan ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan” -hankkeeseen.

Ote 7.

Sarjanen tekee pesäeroa kansalaisten ja poliitikkojen kontrolliuskoon.

– Pelästyin osittain sitä, kuinka ihmiset pitävät kontrollia tehokkaana ja ratkaisevana. Heillä on epärealistisia käsityksiä kontrollin mahdollisuudesta ratkaista häiriökäyttäytymistä ja rikollisuutta, sanoo Tampereen apulaispäälikkö Ari Sarjanen. Hän tietää syitäkin: vallalla on jonkinlainen turvallisuusbuumi. Lisäksi turvallisuus on hyvä vaaliteema, jota poliitikot käyttävät yksinkertaistaessaan asioita. – Toki ihmiset antavat tuen myös perinteisille hyvinvointivaltiotyypisille keinoille. Poliisisoituminen näkyy silti jo nyt: kyselyssä ihmiset olivat esimerkiksi sitä mieltä, että poliisi pitäisi ottaa yhteyttä kotiin, jos he ottavat talteen humalaisen alaikäisen. – Eihän se niin voi olla. Poliisi on esimerkiksi tässä projektissa vain jonkinlainen katalysaattori: me emme ratkaise asioita vaan lähetämme signaaleja, Sarjanen muotoilee (AL 12.12. 1999, sunnuntai).

Otteessa 7 Sarjanen rakentaa implisiittisessä liitossa tutkimustiedon ja Koranderin kanssa itselleen positiota, jossa hän irrottautuu kansalaisten ja poliitikkojen kontrolliuskosta (arkiajattelusta). Toimittaja vahvistaa liittoa käyttämällä Koranderin käsitettä poliisisoituminen. Myös Sarjanen mielipide siitä, että ihmisillä on epärealistisia käsityksiä kontrollin mahdollisuudesta ratkaista häiriökäyttäytymistä ja että poliisi ei ratkaise asioita vaan lähettää signaaleja, viitanee samaiseen poliisisoitumisen käsitteeseen. Samalla uudelleenpositioitumalla Sarjanen tekee tilaa projektin uudelleen kuvailulle, mitä seikkaa valaisee myös saman artikkelin seuraava kohta.

Ote 8. Sarjanen reflektoi hankkeen saavutuksia.

Yksi ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan” -hankkeen vaikutuksista oli, että keskustan valvomisesta tehostuttua osa nuorista jäi lähiöihin viettämään aikaansa ja herätti siellä närkästystä. Lähinnä aikaa tapettiin koulujen ja päiväkotien pihalla. – Koulujen rehtorit ja päiväkotien johtajat jäivät viikonloppuisin työpäikälleen, tapasivat nuoria ja tekivät sopimuksia siitä, miten pihalla ollaan, kertoo apulaispäälikkö Ari Sarjanen. Hänen mukaansa eri alueiden lähipoliiseille on annettu tehtäväksi aktivoida tällaista toimintaa ja tukea muutenkin nuorten ”positiivista notkumista”. – Tärkeintä olisi ehkä saada nuorille tiloja ja tehdä muutenkin oleilu kiinnostavammaksi, ettei se olisi pelkkää kaljan ja siiderin kanssa läträämistä, Sarjanen pohtii. Yhteistä vastuunkantoa on noussut esiin etenkin kaupungin itäosissa, Atalassa ja Linnainmaalla (12.12.1999, sunnuntai).

Lähes vuotta aikaisemmin 31.12.1999 Sarjanen kritisoi (ote 3), että ”Kun enemmistön ehdoilla laadittuja normeja tehostetaan rangaistuksin, se ohjautuu vähemmistöjä vastaan [...]. Kampanjan hampaisiin joutuivat lähinnä etniset ryhmät ja nuorisot”. Näin kävi myös ”Viideltä saunaan, kuudelta putkaan” -hankkeessa. Projektin täytäntöönpano johti muutamassa kuukaudessa tilanteeseen, jossa kohteena oli yksinomaan nuorisot. Samalla hanke irrotettiin lähes täysin alkuperäisestä tavoitteestaan. Ensinnäkin kohteena ei enää ollut julkisen tilan turvallisuus vaan nuorten vääristyneinä pidetyt sosiaalisuuden muodot. Toiseksi toiminnan luonne irtaantui valvonnan lisäämisen strategioista ja kääriytyi nuorten kasvatustilanteeksi, missä poliisin toiminnalla on vain signaaleja lähettävän toimijan sivurooli. Päävastuu siirrettiin viranomaiskasvattajille (rehtorit, päiväkotien johtajat, sosiaalityö), kodeille ja vanhemmille: heitä veloitettiin keskinäistä yhteistyötä tekemällä solmimaan sopimuksia nuorten kanssa rajoista ja aktivoimaan nuoria oikeanlaisen aikuisuuden tielle. Kolmanneksi näkökulma rajautui

yhteisölliseen vanhemmuuteen. Lisäksi ongelma palautettiin osaltaan rakenteelliseksi: nuorille pitäisi saada enemmän tiloja, joissa he voivat harrastaa mielekkäitä asioita.

Jatkossa nollatoleranssin positiivinen positiointi hakeutuukin yhdeltä kärjeltään toistuvasti kysymykseen nuorisotilojen tarpeesta: "Tampereen kaupungin nollatoleranssi nosti nuorison ja nuorisotilojen tarpeen taas puheenaiheeksi" (22.1.2000, Allakka). Toisaalta havaittavissa on myös "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen vähittäinen alasajo, mikä piilevästi näkyy jo otteissa 7 ja 8. Kesän 2000 lähestyessä apulaispoliisipäällikkö Ari Sarjanen ilmoittaa, "että poliisilaitoksen voimavarat eivät riitä hankkeen jatkamiseen nykyisessä laajuudessa" (23.5.2000, kotimaa). Hän kuitenkin lupaa, että "hanketta pyöritetään joka tapauksessa elokuun alkuun saakka "vaikka kynsin hampain". Tarkoituksena on, että hanketta syksyllä arvioivat tutkijat saavat kerättyä kokemuksia koko vuoden ajalta" (ma.).

Kesällä 2000 nollatoleranssin positiivinen positiointi ei näyttele Aamulehdessä enää kovinkaan näkyvää roolia (ks. taulukko 1). Syksyllä 2000 ilmestyy artikkeli, jossa kerrotaan, kuinka nollatoleranssin kaltaista ideaa suunnitellaan sovellettavaksi kuudessa kihlakunnassa: Kuorevedellä, Kurussa, Mäntällä, Ruovedellä, Vilp-pulassa ja Virroilla (14.9. 2000, kotimaa). Lisäksi osoittautuu, että Aamulehden vaalikonekyselyyn vastanneet kunnallisvaaliehdokkaat kannattavat nollatoleranssin jatkamista (7.10.2000, Tampere & kaupunki; 21.10.2000, Tampere & kaupunki). Nollatoleranssia laajentavassa asemoinnissa keskustelu kiertyy erityisesti kysymykseen tieliikenteen nollatoleranssista (20.11.2000, pääsivu; 30.12.2000, Auto & liikenne).

Lopuksi

Nollatoleranssin asemointi Tampereen todellisuuteen koki Aamulehden sivuilla monia muodonmuutoksia tutkittavana ajanjaksona. Asemointikamppailun ympärille kehkeytyi neljä erilaista "asennetta" positioida nollatoleranssin yhteisöllistä paikkaa, joista positiivinen asemointi saavutti ennen "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen alkamista hallitsevan aseman. Yhdessä kriittisen asemoitumisen kanssa positiivinen asemointi ajoi sisään Aamulehden julkisuudessa Tampereelle "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen. Positiivisen asemoinnin hallitseva asema kuitenkin murtui projektin käynnistyttyä, minkä jälkeen positiivinen asemoituminen ajautui puolustuskannalle.

Aluksi nollatoleranssi kategorisoitiin Aamulehden julkisuudessa kontrollivetoisesti sekä ottamalla oppia nollatoleranssin isien Wilsonin ja Kellingin "rikottujen ikkunoiden" teoriasta että viittaamalla New Yorkin menestystarinaansa. Samalla kuitenkin esitettiin, että kyse ei voi olla poliisivaltion rakentamisesta vaan yhteisöllisestä strategiasta: oletettiin, että ulkoisen kontrollin lisääminen arkisiin konteksteihin johtaa lopulta yhteisön sisäisen kontrollin kehittymiseen ja moraalialue lujittavien rajojen vahvistumiseen. Nollatoleranssin sovellusala laajentavat positioinnit vahvistivat tätä nollatoleranssin yhteisöllistä asemointia ja tehtävää, olivat linjassa sen kanssa.

"Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen johtaja apulaispoliisipäällikkö Sarjanen ei kuitenkaan halunnut asemoida suunnittelemaansa projektia kontrollivetoiselle perustalle. Hän purki nollatoleranssilta legitimizeettiä kontrollistrategiana ja uudelleen kuvaili nollatoleranssille sisällön, joka vastaa Tampereen todellisuutta. Positioning-teorian käsittein Sarjanen purki nollatoleranssin ensimmäisen asteen positioinnin harkitusti toisen asteen positioinnille (Langenhove &

Harré 1999, 20), jossa hän asemoi tamperelaiset uudenlaiseen suhteeseen nollatoleranssiin. Toisen asteen positioinnissaan Sarjanen esitti omanlaisen ratkaisun "toiseuden" politiikan ja "minuuden" politiikan väliselle moraaliseen dilemmalle, joka tuli lähelle Eskilstunan mallia mutta joka ratkaisuna muistutti myös "uuden vasemmiston" tai Turvallinen kaupunki -kampanjoiden sovelluksia nollatoleranssista. Toisen asteen positioinnissaan Sarjanen alistoi kontrollin vastuullistamisen merkitysmailmaan, tunnisti toimijoiksi poliisin lisäksi kaupungin nuorisotyöntekijät, vapaaehtoisjärjestöt, kiinteistöjen omistajat, ravintoloiden henkilökunnan ja nuorten vanhemmat, ja rajasi toiminnan kohteeksi väkivallan, viinähäiriköinnin, uhkaavan käyttäytymisen ja vahingontekojen poistamisen julkisesta tilasta ja yhteisöstä. Ratkaisunsa hän oikeutti liittoutumalla tutkimustiedon kanssa eli ottamalla todellisuuteen tieteellisen näkökulman. Samalla hän asemoi nollatoleranssin korkeammalle abstraktiotasolle niin, että kontrolliuskoiset (konservatiivit, nostalgikot, fundamentalistit...), yksilön oikeuksia puolustavat (liberalistit, uusliberalistit, postmodernit...) ja yhteisöllistä vastuuta aktivoivat (kommunitaristit, kolmannen tien kulkijat, hyvinvointivaltiota puolustavat...) voisivat mieltää projektin joltakin kulmalta omakseen.

Nollatoleranssin käynnistyttyä positiivisen positioinnin saavuttama hallitseva asema kuitenkin murtui kritiikkiin ja kyseenalaistuksiin. Positioning-teorian termin harkittu positiointi, joka edellyttää liikkumavaraa, ajautui pakotetuksi asemoitumiseksi (mt. 26–27) kun projektin yhteisöllistä asemaa ja oikeutusta oli ryhdyttävä suojelemaan ja puolustamaan toiminnalta pohjaa vieviltä kyseenalaistuksilta. Toisaalta projektin tavoitteita suunnattiin uudelleen kyseenalaistusten ja kritiikin johdosta. Tämä näkyi muun muassa siinä, että poliisi jalkautti joukkojaan lähiöihin sekä siinä, että projekti muuttui lopulta lähes yksinomaan pedagogiseksi välineeksi, jonka avulla julkisia auktoriteetteja ja perheen auktoriteetteja aktivoitiin yhteistyöhön, jossa nuorille asetetaan yhteisöllisiä hyveitä kunnioittavat rajat.

Projekti sai tamperelaisten keskuudessa hyvän vastaanoton. Tehdyissä kyselytutkimuksissa enemmistö tamperelaisista antoi sille suostumuksensa ja oikeutuksen mutta samalla korosti, että on hyvä kun valvontaa lisätään ja rangaistuksia kovennetaan. Tästä syntyi projektin johdolle ja tutkijoille vaikea pala: julkisuudessa projekti oli positioitu yhteisöllisen vastuun merkitysmailmaan mutta tamperelaiset positioivat ja merkitsivät sen kontrollin maailmaan. Niinpä joulukuussa 1999 tutkija Korander muistutti kontrolliuskoisia poliisisoitumisen vaarasta. Sarjanen puolestaan irrottautui entistä selväpiirteisemmin kansalaisten ja poliitikkojen kontrolliuskosta, purki auktoriteettia poliisilta ja antoi muille viranomaistomijoille ja vanhemmille enemmän vastuuta. Samalla hän loi pohjaa varsinaisen nollatoleranttisen toiminnan profiiliin madaltamiselle.

Analyysi osoittaa, kuinka vaikeaa on luoda johdonmukaista imagoa projektille ja ylläpitää sitä. Vaikka projekti saavutti juuri ennen käynnistymistään Aamulehden julkisuudessa hallitsevan aseman, projektin käynnistäminen johti tapahtumiin, jotka mursivat saavutetun hegemonian. "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeen retorinen asemoiminen julkisuudessa yhteisöllistä vastuuta korostavaksi ohjelmaksi ei myöskään synnyttänyt tamperelaisissa toivottuja kiinnityksiä vastuullistavaan näkökulmaan. Heidän keskuudessaan jatkoi elämäänsä se ensimmäisen asteen positiointi, josta Sarjanen hankkeellaan halusi erottautua. Myös mielipidesivuilla ilmestyneet vaatimukset nollatoleranssin laajentamisesta uusiin elämänalueisiin kielivät kansalaisten vahvasta kontrolliuskosta. Lisäksi osa nuorisosta tulkitsi oman kenttäkokemuksensa nojalla nollatoleranttisen toiminnan nimenomaan heihin kohdistuneeksi kontrollitoiminnaksi, sen sijaan että olisivat katsoneet sen ilmentävän rajoja asettavaa huolenpitoa.

Analyyysi myös vahvistaa Garlandin käsityksen kriminologian dualistisesta ja-kautumisesta toisilleen vastakkaisiin kriminologioihin osittain harhaanjohtavaksi. Nollatoleranssin yhteisöllistä asemointia hallitsi kaikissa "positiointiasenteissa" kontrollistrategian ja vastuullistavan strategian välinen moraalinen dilemma. Se läpäisi kaikki aineiston "asemoitumisasetteet" mutta niin, että moraaliseen dilemmalle etsittiin eri positioinneissa erilaisia ratkaisuja (vrt. Sparks 2000, 136). Ratkaisut olivat myös alituisessa liikkeessä, "käymistilassa": omaa asemoitumista tilannekohtaisesti vahvistettiin joko sen erityisiä piirteitä korostamalla tai vastustajan asemaa horjuttamalla (Potter 1996). Dilemman ratkaisu johti lopulta "Viideltä saunaan, kuudelta putkaan" -hankkeeseen samastuvassa uutisoinnissa siihen, että nuoriso asemoitiin yhteisöllisiä siteitä elvyttäväksi negatiiviseksi navaksi, jonka ympärille kanavoitui usko uuden paikallisyhteisöllisyyden kehkeytymisestä.

Viitteet

- 1 Nollatoleranssikeskustelusta Suomessa ks. Korander 1998 ja Korander 1999.
- 2 On vaikea sanoa, millaista osuutta toimittajien tiedontarve ja odotukset uutisoitavista asioista ovat näytelleet nollatoleranssi-projektin yhteisöllisessä asemoimisessa. Toimittajat voivat piilevillä tekstuaalisilla valinnoilla, rakenteellisilla ratkaisuilla ja sanamuotoilla nostaa joitakin teemoja etualalle joidenkin muiden teemojen kustannuksella. Mieli-pidekirjoituksissa se, kenen mielipiteestä on kyse, on selvä, mutta niissä lehtikirjoituksissa, jossa toimittaja sitoo sidospäätöksillään haastateltavien kannat osaksi kirjoitustaan, asia mutkistuu: toimittaja voi "manipuloida" haastateltavien mielipiteitä ja lausuntoja ensinnäkin valitsemalla tekstillä erityisen "kärjen", joka johtaa "eri esitysstrategioihin" (Pietilä 1991, 178). Toiseksi kertoja voi tiivistää ja taustoittaa haastateltavien puheita uusia merkityksiä luovalla tavalla ja tunnistaa heidät mielipiteiden esittäjäksi tavalla, jossa mielipiteiden alkuperäinen konteksti hämärtyy (ma. 178-179). Tämän artikkelin kysymyksenasettelun kannalta toimittajien ja haastateltavien äänien toisiinsa sulautuminen ei kuitenkaan muodosta ongelmaa. Artikkelissa tutkitaan sitä, miten nollatoleranssia käsitellään, konstruoidaan ja asemoidaan Aamulehden julkisuudessa, ei sitä, ovatko Aamulehdessä esitetyt mielipiteet toimijoiden alkuperäisten intentioiden mukaisia. Niinpä esimerkiksi apulaispäälikkö Sarjanen esiintyy artikkelissa Aamulehden tuottaman julkisuuden "mielikuvahahmona", ei fyysisenä henkilönä.
- 3 Kriittinen ja kyseenalaistava positiointi eroavat toisistaan seuraavasti. Kriittisessä positioinnissa nollatoleranssi lähtökohtaisesti hyväksytään toimintamuotona mutta sitä halutaan korjata, tämentää tai uudelleen suunnata eli kriittisesti rakentaa paremmaksi. Kyseenalaistavassa positioinnissa koko projekti lähtökohdiltaan, keinoiltaan ja/tai tavoitteiltaan hylätään.

Lähteet

- Cohen, Stanley & Jock Young (eds.) (1981 [1973])
The Manufacture of News: Deviance, Social Problems and the Media. London: Constable.
- Garland, David (2001)
The Culture of Control. Crime and Social Order in Contemporary Society. Oxford: Oxford University Press.
- Giddens, Anthony (1994)
Living in a Post-Traditional Society. Teoksessa Beck, Ulrich, Anthony Giddens & Scott Lash. Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order. Cambridge: Polity.
- Harré, Rom & Luk van Langenhove (eds.) (1999)
Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action. Oxford: Blackwell.
- Korander, Timo (1999)
Turvallisuus- ja lähipoliisistrategioiden sudenkuoppia kriminologian kartoilla. Teoksessa Kiehelä, Hannu & Sirpa Virta (toim.) Lähipoliisi lähestymistapana. Poliisiammattikorkeakoulu 4/1999.
- Korander, Timo (1998)
Katujen nollatoleranssi, tilastojen kelvottomuus ja ongelmien poliisisointi. Oikeus 4.
- Korander, Timo & Seppo Soine-Rajanummi (toim.) (2002)
Kaheksalta Koskarille - Samantien Sakot. Tampereen nollatoleranssikokeilu 1999-2000: historiallinen konteksti, vastaanotto ja vaikuttavuus. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 13. Helsinki: Edita.
- Langenhove, Luk van & Rom Harré (1999)
Introducing positioning theory. Teoksessa Harré, Rom & Luk van Langenhove (eds.) Positioning Theory: Moral Contexts of Intentional Action. Oxford: Blackwell.
- Melossi, Dario & Rossella Selmini (2000)
Social Conflict and the Microphysics of Crime: The Experience of the Emilia-Romagna Città Sicure Project. Teoksessa Hope, Tim & Richard Sparks (eds.) Crime, Risk and Insecurity. Law and Order in Everyday Life and Political Discourse. London: Routledge.
- Perelman, Chaim (1996)
Retoriikan valtakunta. Tampere: Vastapaino.
- Pietilä, Veikko (1991)
Onko narratologia vihreämpää aidan journalistiselta puolelta? Kirjallisuudentutkijain Seuran vuosikirja 45: 175-191.
- Potter, Jonathan (1996)
Representing Reality. Discourse, Rhetoric and Social Construction. London: Sage.
- Sparks, Richard (2000)
Perspectives on Risk and Penal Politics. Teoksessa Tim Hope and Richard Sparks (eds.) Crime, Risk and Insecurity. Law and Order in Everyday Life and Political Discourse. London: Routledge.
- Sulkunen, Pekka & Jukka Törrönen (1997)
Puhujakuva: enonsiaation rakenteet. Teoksessa Pekka Sulkunen ja Jukka Törrönen (toim.) Semioottisen sosiologian näkökulmia. Helsinki: Gaudeamus.
- Törrönen, Jukka (2001)
Lehdistön alkoholipoliittinen aseoituminen vuosina 1993-2000. Yhteiskuntapolitiikka 66: 5, 415-431.
- Törrönen, Jukka (2000)
Subjektiaseman käsite empiirisessä sosiaalitutkimuksessa. Sosiologia 37: 3, 243-255.
- Vähämäki, Jussi (2000)
2000-luvun elämä yleisön varjossa. Teoksessa Hoikkala, Tommi & J.P. Roos (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus.
- Wilson, J. Q & G. L. Kelling (1982)
Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety. Atlantic Monthly, March: 29-38.
- Young, Jock (1999)
The Exclusive Society. London: Sage.